

הלכות תלמוד תורה פרק ב (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

זיכרון מהשיעור: הלכות תלמוד תורה, פרק ב' (רמב"ם)

הלכה א: מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה

דברי הרמב"ם: "מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך. כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחרימין את אנשי העיר עד שמושיבין מלמד תינוקות. ואם לא הושיבו — מחריבין אותו, שאין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן."

פשוט: חייבים להעמיד מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר ובכל אזור ואזור. עיר שאין בה חדר — מחרימים את אנשי העיר עד שיעמידו מלמד. אם לא עושים כן — מחריבין אותו.

חידושים והסברות:

1) "מדינה" לעומת "פלך" — הבחנות גיאוגרפיות:

"מדינה" ו"פלך" הם שני מושגים נפרדים. "מדינה" היא אזור גיאוגרפי (כמו מדינה), ו"פלך" הוא אזור קטן יותר בתוכה. הנפקא מינה: אין צורך רק לדאוג לחדר עבור קהילה אחת, אלא עבור כל היהודים באזור. חדר צריך לשרת את כל הסביבה, לא רק את חברי בית כנסת אחד.

2) השוואה להלכות דעות — עשרה דברים בעיר:

בסוף הלכות דעות (פרק ד') מונה הרמב"ם עשרה דברים שתלמיד חכם צריך שיהיו בעירו, אבל מלמד תינוקות לא מוזכר שם. זה מעניין — מדוע מלמד תינוקות אינו ברשימה ההיא?

3) "מחריבין אותו" — מה משמעות הדבר בפועל?

זה אינו דין של עיר הנדחת עם כל ההשלכות ההלכתיות (אובדן נכסים וכו'). הרמב"ם לקח דבר שכתוב בגמרא בדרך אגדה וכמעט הפכו להלכה. הפשט הוא: עיר ללא חדר היא ראויה לחורבן — כי "אין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן". זה לא אומר שיבוא עונש אקטיבי, אלא שהעולם יתפורר בלי תורה של ילדים — לא יהיה עולם תקין וטוב. הסבר שני: הרמב"ם גם פסק שאסור לגור עם עם הארץ — כך שאנשים נורמליים יברחו מעיר כזו, והיא תהפוך לחורבה בדרך ממילא.

4) קושיה היסטורית — כיצד ניתן לפסוק "מחריבין" כאשר עד תקנת יהושע בן גמלא לא היו בכלל מלמדי תינוקות בערים?

עד תקנת יהושע בן גמלא לא קיימו את הדין של מלמדי תינוקות בכל עיר. אם כן, כיצד אפשר לומר "מחריבין"? התירוץ: היה "ראוי לחורבן" אבל לא ביצעו זאת בפועל.

5) יישום מעשי — חדרים כיום:

[סטייה: יישום מעשי] כאשר לעיר יהודית יש חדר אבל אינם רוצים לקבל ילד (כי הוא לא מהחסידות שלהם, או לא "הילד הטוב ביותר"), צריך להסביר להם את חומרת ההלכה — שעיר ללא חדר לכל הילדים ראויה לחורבן.

6) אפילו בניין בית המקדש אינו מבטל תינוקות של בית רבן:

חשיבות לימוד הילדים כה גדולה, שאפילו בניין בית המקדש — שהוא מצוות דאורייתא — אינו מבטל את הילדים מהחדר.

[סטייה: חתונת רבין] בחדר שבו הרבי עושה חתונה, כל החדר הולך לחתונה — מהו ההיתר? אם בניין בית המקדש אינו מבטל, כיצד חתונה יכולה לבטל? מהלך: הרמב"ם בהלכות בית הבחירה אומר שחלק מלימוד התורה

הוא ללמוד על בניית בית המקדש — הלימוד על בניין בית המקדש הוא עצמו חלק מתלמוד תורה. אבל הבנייה הפיזית — לקחת פטיש ומסמר — זו מלאכה שאסור שתבטל תינוקות של בית רבן.

7) מגילה לעומת חנוכה:

הרמב"ם בפרק א' הלכה א' מביא שמבטלים תינוקות של בית רבן למקרא מגילה. אבל לחנוכה — הילדים הולכים לחדר כרגיל. זהו חילוק מעניין: מגילה מבטלת, חנוכה לא. (המהר"ל מוזכר בהקשר זה).

הלכה ב: מכניסין את התינוקות ללמוד כבן שש כבן שבע

דברי הרמב"ם: "מכניסין את התינוקות ללמוד כבן שש כבן שבע, לפי בוריו של כל אחד ואחד וכוהו. ופחות מבן שש אין מכניסין אותו."

פשוט: מביאים ילדים לחדר בגיל שש או שבע, לפי בשלות הילד. צעיר משש — אין להכניסו.

חידושים והסברות:

1) הרמב"ם לא מחזיק בהתחלה מוקדמת מדי:

הרמב"ם לא מחזיק ב"פרי-נורסרי, נורסרי, גן" — כאשר ילד עדיין אינו מסוגל להבין, עושים עליו רק לחץ, וזה אנטי-חינוך — יש לכך השפעה הפוכה.

2) השוואה להלכות יום כיפור:

כפי שהרמב"ם אומר בהלכות יום כיפור שמתחת לגיל מסוים אסור ללמד צום אפילו לשעות — כך גם כאן: כאשר ילד עדיין אינו שייך, זו העמסה.

3) קושיה מ"בן חמש למקרא":

המשנה (אבות ה:כא) אומרת "בן חמש למקרא" — חמש שנים למקרא. כיצד זה מתיישב עם הרמב"ם שאומר שש-שבע? מספר תירוצים:

- אולי "בן חמש למקרא" מדבר על "אביו מלמדו" — האב לומד איתו בעצמו בבית, לא בחדר. גם החתם סופר מפרש כך.

- או: "בן חמש" פירושו כאשר עברו חמש שנים (כלומר, הוא כבר בשנה השישית שלו).

- למעשה בפועל דוחים זאת מעט, כמו גם "בן חמש עשרה לתלמוד" נדחה.

הלכה ג (חלק א): מכה אותן המלמד להטיל עליהן אימה

דברי הרמב"ם: "ומכה אותן המלמד להטיל עליהן אימה, אבל אינו מכה אותן מכת אויב מוסר אכזרי. לפיכך לא יכה אותם בשוטים ולא במקלות, אלא ברצועה קטנה."

פשוט: המלמד רשאי להכות ילדים כדי להטיל עליהם אימה, אבל לא כאויב באכזריות. לא במקלות או שוטים, אלא ברצועה קטנה.

חידושים והסברות:

1) "שוטים" — מהו שוט?

"שוט" הוא מקל או רצועה? מובא "שוט לסוס, מתג לחמור" — מדובר במקלות מיוחדים. "רצועה" היא שוט רך.

2) בזמננו — צעקות במקום מכות:

כיום אין המנהג להכות ילדים. במקום זאת צועקים עליהם. אבל העיקרון נשאר: גם כאשר צועקים, שלא יהיה "מכת אויב מוסר אכזרי" — זה צריך

"רמיה" פירושה מרמה — המלמד יכול להרשות לעצמו להתרשל כי האב לא נמצא ולא רואה מה קורה.

(2) חידוש: אפילו מלמד שלא מקבל כסף:

הרמב"ם לא מדבר רק על מלמד שלוקח שכר (שאפשר לומר שהוא "מכר את עצמו" ולא קיים את החוזה). לכתחילה מלמד לא צריך לקחת כסף. הרמב"ם מדבר אפילו על מלמד שעושה זאת לשם שמים — גם הוא "ארור" אם הוא מתרשל. זהו הפירוש של "מלאכת ה'" — זו עבודת הקב"ה, לא רק התחייבות עסקית. וגם "מלאכת ה'" אפשר לעשות "רמיה".

הלכה ו: לפיכך אין ראוי להושיב מלמד אלא בעל יראה, מהיר לקרות ולדקדק

דברי הרמב"ם: "לפיכך אין ראוי להושיב מלמד אלא בעל יראה, מהיר לקרות ולדקדק."

פשוט: מכיוון שהאחריות כה גדולה, צריך למנות רק מלמד שהוא ירא שמים, ושהוא "מהיר לקרות ולדקדק".

חידושים והסברות:

(1) "בעל יראה":

זה אומר ירא שמים, יהודי ישר — לא סתם מקצועי, אלא מי שיש לו יראת שמים.

(2) "מהיר" — שני פירושים:

(א) מהיר — הוא יודע את החומר היטב ויכול להעביר אותו במהירות. (ב) זהיר/קפדן — הוא לא מזלזל, לא מתרשל, הוא לוקח את זה ברצינות. המגיד שיעור נוטה לפירוש השני — "מהיר" פירושו כאן שהוא קפדן.

(3) "לדקדק" — מהו דקדוק?

"דקדוק" לא אומר כאן רק דקדוק (grammar), אלא שהוא ידא שהילדים לא יעשו שום טעויות — הוא יהיה מדקדק שהכל יהיה נכון. "מקרא" פירושו שהוא לומד הרבה, במקומות רבים.

הלכה ז: מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות

דברי הרמב"ם: "מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות, מפני אמותיהן שבאות אצל בניהם."

פשוט: גבר לא נשוי לא יהיה מלמד תינוקות, כי האמהות באות להביא את ילדיהן, ויכול להיווצר ייחוד או מכשולות.

חידושים והסברות:

(1) לא דין בתלמוד תורה, אלא דין בצניעות:

זהו "דין צדדי" — לא דין בהלכות תלמוד תורה כשלעצמו, אלא דין של צניעות שמוכח כאן.

(2) גם לא כעוזר:

גם כסייע (עוזר) למלמד לא נשוי לא צריך להיות.

(3) גם אבות:

גם האבות שבאים להביא ילדים — החדר רוצה סביבה "לאבות בלבד", כי לאב יש יותר אחריות ובוטחים בו יותר.

(4) אישה כמלמדת:

אישה אינה מתאימה על פי ההלכה כמלמדת (לבנים).

(5) סטייה: יישום מעשי ל"חופות חדרים" כיום:

זה בדיוק הגבולות של "חופות חדרים" הנוכחיים (home-based childeare) — נשים שלוקחות ילדים בני שלוש-ארבע בבית. כאשר זה אצל אישה בבית, זה לא מוסד עם בניין וחניה — זה מצב אחר.

להישאר ברמה נמוכה.

הלכה ג (חלק ב): יושב ומלמדן כל היום כולו ומקצת מן הלילה
דברי הרמב"ם: "יושב ומלמדן כל היום כולו ומקצת מן הלילה, כדי לחנכן ללמוד ביום ובלילה."

פשוט: המלמד לומד איתם כל היום ומעט מהלילה, כדי לחנכם שתורה לומדים בשניהם — ביום ובלילה.

חידושים והסברות:

(1) הטעם — חינוך ל"והגית בו יומם ולילה":

הרמב"ם למד קודם (פרק א') שיש מצווה ללמוד ביום ובלילה. ה"מקצת מן הלילה" הוא שלב חינוכי — מרגילים אותם שתורה אינה רק עניין של יום.

(2) מעשית כפי שהיה פעם:

בזמנים קדומים לא היו אוטובוסים ובניינים. שלחו את הילדים לשחק כמה שעות, אחר כך הביאו אותם הביתה, ואז לקחו אותם בחזרה מעט בלילה. הרמב"ם לא מתכוון שילמדו כל הלילה — אלא מעט בלילה.

(3) סטייה: ביקורת חריפה על סדרי הישיבה הנוכחיים לבחורים צעירים:

המצב הנוכחי שבו בחורים בני שלוש עשרה נמצאים 13-14 שעות בבניין — מ-6 בבוקר עד 7 בערב — הוא בעייתי. אף אדם בוגר לא עובד כל כך הרבה שעות — מדוע חושבים שילדים יכולים לעמוד בזה? הרמב"ם לא אומר שילמדו כל הלילה. "מקצת מן הלילה" פירושו מעט.

(4) השוואה לטענת יתרו למשה רבינו:

משה רבינו היה ה"מלמד האולטימטיבי" — ויתרו אמר לו "נבול תבול" כי ישב "מן הבוקר עד הערב". אפילו אצל משה רבינו יתרו אמר שזה יותר מדי.

הלכה ד: ולא יבטלו התינוקות כלל

דברי הרמב"ם: "ולא יבטלו התינוקות כלל, חוץ מערבי שבתות וערבי ימים טובים בסוף היום, ובימים טובים."

פשוט: לא לבטל את לימוד הילדים אף יום אחד — מלבד ערב שבת וערב יום טוב (מאוחר ביום) וימים טובים עצמם.

חידושים והסברות:

(1) שבת — לומדים או לא?

בשבת לא לומדים בעיון (לכתחילה לא לומדים דברים חדשים) — צריכה להיות מנוחה. אבל חזרה מותרת בשבת. מוזכרת שיטה (נטעי גבריאל) שמארבע חזרות, מותר לעשות את החזרה הראשונה בשבת — אף שגם זה מעט לחץ.

(2) סטייה: שאלה מעשית לגבי ערב שבת בחדרים כיום:

כיום כאשר לחדרים יש תקנה שאסור לבוא באוטובוס בשבת, צריך חדר שאפשר ללכת אליו ברגל. אבל ערב שבת דורשים שעות לימוד ארוכות, מה שיוצר קשיים מעשיים.

הלכה ה: מלמד תינוקות שמניח התינוקות — ארור עושה מלאכת ה' רמיה
דברי הרמב"ם: "מלמד תינוקות שמניח התינוקות ויוצא, או שעושה מלאכה אחרת עמהן, או שמתרשל בלימודן, הרי זה בכלל 'ארור עושה מלאכת ה' רמיה'!"

פשוט: מלמד שעוזב את הילדים, או עושה עבודה אחרת בזמן שצריך ללמד איתם, או מתרשל — הוא בקטגוריה של "ארור עושה מלאכת ה' רמיה".

חידושים והסברות:

(1) "רמיה" — כי האב לא רואה:

דברי הרמב"ם (מהגמרא בבא בתרא כ"א): "אחד מבני מבוי שביקש לעשות מלמד, או אחד מבני חצר — אין השכנים יכולין למחות בידו." **פשט:** אם מי שגר במבוי או בחצר רוצה לפתוח חדר בביתו, השכנים אינם יכולים למחות — אפילו אם הילדים עושים רעש.

חידושים והסברות:

(1) מבוי לעומת חצר:

"מבוי" הוא כמו רחוב או שכונה (ברולינג לייק קוראים לזה שכונה, בבורא פארק זה רחוב). "חצר" היא סביבה קטנה יותר, אינטימית יותר — בניין או חצר.

(2) הטעם:

כי זו עבודת הקודש — עיר חייבת להיות לה חדר (כפי שלמדנו בהלכה א' שמחרימים עיר שאין לה מלמד). לכן אף אחד לא יכול לחסום זאת.

הלכה יא: תחרות בין מלמדי תינוקות — קנאת סופרים ת

רבה חכמה

דברי הרמב"ם: "מלמד תינוקות שבא אחר ופתח בצדו כדי שיבואו תינוקות אחרים לו, או אפילו כדי שיבואו תינוקות של זה אצל זה — אינו יכול למחות בידו, שנאמר..."

פשט: אם למלמד תינוקות כבר יש חדר, ומלמד שני בא לפתוח חדר ממש לידו — אפילו בכוונה למשוך אליו את הילדים מהמלמד הראשון — המלמד הראשון אינו יכול למחות. זה שונה מעסק רגיל (חנויות), שבו אפשר למחות באזור מגורים. אבל במלמדי תינוקות ובבית מדרש אי אפשר למחות.

חידושים והסברות:

(1) היסוד של קנאת סופרים תרבה חכמה:

טעם הגמרא מדוע אי אפשר למחות הוא "קנאת סופרים תרבה חכמה" — תחרות בין מלמדים היא טובה לתורה, כי היא משפרת את איכות הלימוד. זהו חילוק יסודי בין תורה לפרנסה: בפרנסה רוצים שכל יהודי יהיה לו פרנסה, ודואגים להשגת גבול; אבל בתורה המטרה היא שאיכות התורה תהיה הטובה ביותר, ותחרות משרתת מטרה זו.

(2) הרמב"ם מביא פסוק, הגמרא לא:

הרמב"ם כותב "שנאמר" — הוא מביא פסוק כמקור. אבל בגמרא כתוב רק "קנאת סופרים תרבה חכמה", שאינו פסוק כפשוטו. האבן עזרא אומר ש"קנאת סופרים תרבה חכמה" נלקח מפסוק — הוא מביא את הפסוק (ישעיה ל"ג:ו) "והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת יראת ה' היא אוצריו" — והוא דורש שיראת ה' היא האוצר של קנאה. זה לא פשט פשוט, אלא דרש מהפסוק.

(3) קשר ליסוד של מצוינות בתורה:

רואים יסוד עובר: תורה אינה רק מצווה שכל אחד יכול לקיים כרצונו — תורה דורשת מצוינות. דואגים לאיכות התורה, לא רק לקיום המצווה עצמה.

(4) המלמד עצמו מרויח מתחרות:

המלמד עצמו לא צריך לפחד מתחרות — להיפך, זה צריך לעודד אותו לשפר את איכות הלימוד שלו. למה אתה מפקח שהוא ייקח את התלמידים שלך? אם השני הוא מלמד טוב יותר — זה טוב.

(5) תזון איש — אמונה ובטחון:

התזון איש מביא את הענין בספרו "אמונה ובטחון" — שאם עוד מישוה רוצה לתת שיעור באותו נושא, הוא כלל לא מסיג גבול, אולי דווקא הוא עזר. צריך להיות בטחון שהשני אינו סכנה אלא ברכה.

(6) [סטייה: ישיבות לשם ציון]:

אנשים מתלוננים שיש "ישיבות לשם ציון" (ישיבות שמתחרות זו בזו). אם באמת היו ישיבות לשם ציון — לא היו יכולים להיות תלונות, כי תחרות

הלכה ה: עשרים וחמשה תינוקות למלמד אחד — כמה ילדים למלמד דברי הרמב"ם (מהגמרא בבא בתרא כ"א): "עשרים וחמשה תינוקות לומדין אצל מלמד אחד. היו יותר מעשרים וחמשה עד ארבעים — משכירים לו עוד אחד לסייעו. היו יותר מארבעים — מעמידין להם שני מלמדי תינוקות."

פשט: מלמד אחד יכול לקחת עד 25 ילדים. מ-26 עד 40 — לוקחים עוזר (ריש דוכנא). יותר מ-40 — חייבים להיות שני מלמדים מלאים.

חידושים והסברות:

(1) מלמד לעומת סתם עוזר:

ביותר מ-40 הרמב"ם אומר "שני מלמדי תינוקות" — שני מלמדים מלאים, לא סתם "בחור שזול יותר". זה מראה שאין לחסוך על האיכות.

(2) חדרים לעומת ישיבות:

בדרך כלל חדרים מקפידים על השיעור הזה, אבל ישיבות לא — בישיבות טובות יש 40, 50, 70 בחורים בכיתה. ישיבה אולי כבר דבר אחר (תלמידים מבוגרים יכולים יותר בעצמם).

(3) [סטייה: אילו הלכות לוקחים ברצינות]:

הערה מרה: "מעניין שאפשר לדעת אילו הלכות לוקחים ברצינות ואילו לא. בדרך כלל אלו שעולות כסף למוסדות — לא רואים אותן." הלכות שדורשות יותר הוצאות (כמו העסקת יותר מלמדים) לעתים קרובות מתעלמים מהן.

(4) שיעורים של ממשלות זרות:

בחדר לא צריך יותר משלושים, ובמדינות זרות (government regulations) השיעור הוא עשרים.

הלכה ט: מוליכין את התינוק ממלמד למלמד — החלפת חדר

דברי הרמב"ם: "מוליכין את התינוק ממלמד למלמד שהוא מהיר ממנו. במה דברים אמורים — שהיו שניהם בעיר אחת ולא היו נהר מפסיק ביניהם. אבל מעיר לעיר אין מוליכין, ואם היה נהר מפסיק — אין מוליכין. אלא אם כן היה עליו גשר בנין שאינו ראוי ליפול במהרה."

פשט: מותר להחליף ילד ממלמד אחד למלמד טוב יותר, אם שניהם באותה עיר ואין נהר ביניהם. מעיר לעיר, או אם נהר מפריד, אסור — אלא אם כן יש גשר חזק.

חידושים והסברות:

(1) נאמנות למלמד — "עולם לא ישנה אדם אכסנייתו":

בדרך כלל יש ענין של נאמנות — יש לך מלמד, תמוך בו. אבל בחינוך ילדים הדין שונה: מותר להחליף מלמד טוב יותר, כי זה צורך הילד.

(2) השגת גבול:

בדרך כלל יש דין של השגת גבול — אסור לבוא לעיר ולקחת עסקים. אבל במלמדי תינוקות הדין שונה, כי זה צורך הילדים.

(3) לא הקרוב ביותר, אלא הטוב ביותר:

החידוש הוא שאין צורך דווקא ללכת לחדר הקרוב ביותר. מותר ללכת קצת יותר רחוק אם החדר הרחוק יותר טוב יותר — אבל רק בתוך אותה עיר.

(4) חידוש גדול: תלמוד תורה אינו דוחה סכנה:

מכך שאסור לשלוח ילד על גשר חלש — אפילו למלמד טוב יותר — רואים בבירור שתלמוד תורה אינו דוחה סכנה. אפילו מלעבור על גשר — שאינה סכנה גדולה, "הוא עלול ליפול" — אסור, כי נכנסים לסכנה בגלל לימוד.

[סטייה: קורונה/COVID] זה נדון בהקשר של קורונה, שבו אנשים טענו שתלמוד תורה דוחה סכנה. "זה לא נכון."

הלכה י: שכנים אינם יכולים למחות על חדר במבוי/חצר שלהם

גורמת ללמוד טוב יותר. אם יש תלונות, זה סימן שזה לא באמת לשם ציון, אלא "סתם לחץ פוליטי."

תמלול מלא

הלכות תלמוד תורה פרק ב' — הלכות מלמדי תינוקות

הקדמה: תוכן פרק ב'

טוב, עכשיו אנחנו הולכים ללמוד הלכות תלמוד תורה פרק ב'. פרק ב' הוא כולו הלכות מלמד תינוקות. למדנו בפרק הראשון את ההלכות הכלליות מתי צריך להביא מלמד תינוקות, שהאב מחויב לשכור, וכדומה. ועכשיו אנחנו הולכים ללמוד הלכות שנוגעות למלמד תינוקות, איך היא עבודתו.

הלכה א: מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ובכל פלך ופלך

אומר הרמב"ם: "מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ובכל פלך ופלך".

דיון: השוואה להלכות דעות — עשרה דברים בעיר

מעניין, בסוף הלכות דעות למדנו שתלמיד חכם לא יגור בעיר שאין בה עשרה דברים. האם היה שם גם מלמד תינוקות? אני חושב שלא. דברים אחרים, אבל לא הוזכר מלמד תינוקות. סוף הלכות דעות, כן. סוף פרק... פרק ח' נכון? פרק ו' אני חושב. סוף פרק... לא, אני חושב סוף פרק ד'. סוף פרק ד', כן. כן, חשבתי כך בהלכות דעות. מישוהו יודע הלכות דעות? יש לי מספר לסמן? יש שם דעות שמדבר...

דיון: מה משמעות "פלך"?

פלך ופלך, מתרגמים פלך פלך, אבל מה... מתכוונים לאזור, מבינים? שזה כמו מדינה? אז מה זה... המדינות פירושו מדינה, ופלך זה אזורים? מעניין. פלך...

אני רוצה לומר חידוש, שמדינה היא אזור גיאוגרפי, כן? אחד עושה חדר רק לקהילה שלו, ולא לכולם. צריך לדאוג לאזור, לכל היהודים באזור. נכון? כן. טוב.

מחרימין את אנשי העיר

"כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן", אנשים שאין להם ילדים שלומדים בבית רבן, אין שם... מה שקוראים חדר, "מחרימין את אנשי העיר". מה פירוש מחרימין? מטילים עליהם חרם. "עד שמושיבין מלמד תינוקות". עד שממנים מלמד. "ואם לא הושיבו", הם לא רצו, או שאמרו שאין להם פשוט מקום בשבילך, כי יש להם מקום רק למי שהוא מהחסידות שלהם, או למי שהוא הילד הטוב ביותר, וכדומה. אוקיי, אז...

דיון: מה פירוש "מחריבין אותו"?

אז מחריבין אותו, אני חושב פשוט, האנשים רק מחריבים את העיר. לא צריך לעשות להם להחריב את העיר. האם הרמב"ם מתכוון כאן, שזה לא דין עיר הנדחת, שזה מביא ממש שמחריבים את העיר. כמו שהרמב"ם אמר, בזכרון זה לא הלכה למעשה, הרמב"ם מה שהוא מתכוון לומר, שהעיר צריכה להיחרב, עם כל ההלכות שיש בזה, שהאדם מפסיד את זכותו על נכסיו?

אה, צריך להבין בערך מה זה אומר במציאות. ואז נכנס מחריבין ומחריבין, ששניהם לא אומרים... זה אומר כפשוטו, אני יודע מה אתה רוצה. עיר שאין בה חדר, קודם מחרימין, ואם זה לא עוזר אז מחריבין אותם.

מה זה הרמב"ם? הרמב"ם לקח דבר שכתוב בגמרא בדרך אגדה, והוא עשה מזה כמעט הלכה. אתה צודק שזה לא אומר שהולכים להחריב, כי הולכים לעשות חדר. אבל יכול להיות שהרמב"ם אמר שאסור לגור עם עם הארץ, כך שכל אדם נורמלי ילך לברוח עכשיו למדבר, נשאר חורבה, נשארים כמה עמי הארץ, וזה באמת כוז חורבה.

אבל בעולם יש קיום... אני צודק שזה לא אומר שיש כאן הלכה של עיר הנדחת כאן. אבל הדרשה שאומרים פירושה כפשוטו, פירושה שהעיר ראויה שיחריבו אותה. באים חיילים ומחריבים את כל העיר.

"שאיין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן"

אחד אני רוצה לומר, תראה, שאיין עולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן, כי העולם אין לו קיום אלא בהבל תינוקות של בית רבן. זה אומר עולם מתקיים לא אומר שבא עונש שיחריבו את העולם. עולם מתקיים אומר שהוא יחרב, העולם יתפורר, לא יהיה עולם נורמלי טוב, יהיה עולם רע.

דיון: האם אי פעם ביצעו זאת?

טוב מאוד. אבל רואים שכן עשו זאת. הרמב"ם פוסק כך. אם היה מקרה שהיו יכולים להחריב, היו עושים זאת. אבל למה מעולם לא היו צריכים לעשות זאת? כי זה דבר כל כך רחוק. אבל היו עושים זאת.

צריך... קשה לומר שהיו עושים זאת, כי עד תקנת יהושע בן גמלא לא עשו מלמדי תינוקות בערים.

לא קיימו את ההלכה. היה ראוי לחורבן, ולא קרה שעשו זאת.

יישום מעשי כיום

אני חושב שהיו הרבה ערים יהודיות שהם אומרים שיש כאן חדר, אין כאן חדר, צריך אני לבקש מהאנשים שלנו, אולי כולל אותנו, שיקבל ילד יהודי לחדר. צריך לומר לו שההלכה אומרת שהולכים להחריב את המוסד. מבינים? זאת צריך להסביר לו. הוא לא יבין, הוא יגיד, "מה קרה? זה חיוב, חיוב גדול." צריך להסביר לו שהגמרא לא אומרת כך. הגמרא לא מתכוונת, חס ושלום, שעוזבים אותו שלא יעשה. חס ושלום. היא רק מתכוונת לומר שכשאומרים שיש חיוב, שיבין שזה לא נורמלי. הוא ראוי לחורבן. כן.

עכשיו אנחנו עוברים למתי. אה, זאת למדנו במאמר האחרון. אוקיי.

הלכה ב: מכניסין את התינוקות ללמוד כבן שש כבן שבע

הרמב"ם, "מכניסין את התינוקות ללמוד כבן שש כבן שבע, לפי בוריו של כל אחד ואחד וכוחו." לפי גודל הילד, לפי כמה מהר הוא מתבגר. יש ילדים שכבר מוכנים בגיל שש, ויש שמוכנים בגיל שבע. "ופחות מבן שש אין מכניסין אותו."

הרמב"ם לא מחזיק בהתחלה מוקדמת מדי

הרמב"ם לא החזיק במעון ומעון וגן ילדים. שיתחילו לכל היותר להיות בייביסיטר. אני חושב שגם כאשר, למשל, בהלכות יום כיפור אומר הרמב"ם, בנמוך מהגיל הזה והזה אסור ללמד צום אפילו על שעות. יכול להיות שזה דבר מסוים שכאשר ילד עדיין בכלל לא שייך, אתה לוחץ עליו, אתה עושה לחץ כשהוא בכלל עדיין לא מסוגל לתפוס כלום, אתה עושה לו סתם לחץ ויש לך את האפקט ההפוך, זה אנטי-חינוך.

דיון: קושיא מ"בן המש למקרא"

זה מעניין, כי המשנה, אני חושב הרמב"ם פוסק את המשנה. כתוב במשנה "בן המש למקרא". אז הפירוש של רמב"ם כשמדובר על אביו מלמדו אולי, אבל החתם סופר מפרש את זה עוד יותר מאוחר. מעניין.

יכול להיות הרמב"ם אומר כמו כשעברו חמש שנים. אני חושב שבפועל למעשה דוחים את זה קצת. גם "בן המש עשרה לתלמוד" צריך לדחות קצת. אוקיי.

הלכה ג: ומכה אותן המלמד להטיל עליהן אימה

הלכה ד: ולא יבטלו התינוקות כלל

"ולא יבטלו התינוקות כלל", אומר הרמב"ם הלאה, "ולא יבטלו התינוקות כלל". לא לבטל את לימוד הילדים. אף יום אחד לא יהיה חופש. "חזן מערבי שבתות וערבי ימים טובים בסוף היום". מאוחר יותר אפשר להתכונן לשבת ויום טוב, או יום טוב עצמו. יום טוב כבר אין חיוב. אבל שבת, אבל שבת זה אחד לכתחילה.

לימוד בשבת — בעיון או חזרה?

לכתחילה פירושו שלא לומדים בפעם הראשונה, כי יש את הדין בנטעי גבריאל ששבת לא לומדים בעיון. צריך להיות מנוחה, צריך להיות שקט. אבל כבר ללמוד, חוזרים כן את הפעם הראשונה. יש ארבע פעמים חזרה, את הפעם הראשונה של חזרה מותר לעשות בשבת. אפילו הפעם הראשונה של חזרה היא קצת לחץ.

שאלה מעשית: ערב שבת ואוטובוסים

יש שאלה גדולה מאוד שקורית בחדרים של היום. אני חושב שהסיבה היא בגלל האוטובוסים. החברה, היום כשלחדרים שלנו יש תקנה שאסור לבוא באוטובוס, כמו בכל אזור בעיר, באזור יהודי, יש בית מדרש שאפשר ללכת ברגל לשבת. יש להם גם חדר שאפשר ללכת ברגל חלק גדול. אבל נראה כך, כך דורשים שילמדו ערב שבת, שזה שעות ארוכות.

זכרון מר' פישל הרשקוביץ

הרבה שנים זכרו מר' פישל הרשקוביץ, הייתי איתו כבחור, כשהייתי פעם אצלו, למדתי עם נכדו.

הלכה א (המשך): אפילו בניין בית המקדש אינו מבטל תינוקות של בית רבן

דובר 1: אה, אבל צריך לחתוך את הציפורניים. צריך לבטל שש-שבע שעות מלימוד, אבל צריך לחתוך את הציפורניים. אוקיי, אבל זה מדבר על תינוקות, לא ישיבה. לישיבה יש דינים אחרים. לפני שמבטלים תינוקות, צריך לדעת מה הדין של תינוקות. **אפילו בניין בית המקדש אינו מבטל את הילדים, אפילו בניין בית המקדש.**

שאלתי את השאלה פעם על חדר שהרבי עושה חתונה, וכל החדר הולך לחתונה. בניין בית המקדש אינו מבטל, אז מה ההיתר כשלרבי יש חתונה גם לבטל את החתונה? משאירים את זה, כי הרמב"ם מביא בהלכות בניין הבחירה, שחלק מלימוד התורה הוא שצריך לבנות בית המקדש, ללמד שהילדים ילמדו שזה חלק מהעבודה. אבל ללכת לבנות, צריך להביא תוף ופטיש ועסק.

נו, אבל התורה דוחה לימוד המלמד ללמוד, שהמלמד ילמד. לא אומרים שצריך לבטל לגמרי, שצריך...

דובר 2: לא, אבל הילדים, צריך להיות לאנשים עבודות, צריך לקחת את זה בחשבון. אבל זה לא דבר ברור שזה לא חלק ממה שהופך את היהודי. ראייה לכך היא מבטל תלמוד תורה. כתוב ברמב"ם פרק א' הלכה א', מגילה מבטל תינוקות לשמוע את המגילה. ולא חנוכה, כי הילדים הולכים לחדר בחנוכה.

דובר 1: זו שאלה, כתוב בגמרא שמבטלים את החדר למקרא מגילה. אוקיי, אבל המהר"ל, חדר עשו ל... כן.

הלכה ב: מלמד תינוקות שמניח התינוקות — ארור עושה מלאכת ה' רמיה

דובר 1: אומר הרמב"ם הלאה, "מלמד תינוקות" — הוא אמר קודם על הרבי — "מלמד תינוקות שמניח התינוקות ויוצא, או שעושה מלאכה אחרת עמהן, או שמתרשל בלימודן, הרי זה בכלל 'ארור עושה מלאכת ה' רמיה'".

כמו שאתה אומר, "רמיה" פירושו כי האבא לא רואה. טוב מאוד. אתה מבין? הוא מדבר אפילו על מלמד שלא מקבל כסף, כי לכתחילה מלמד לא צריך לקחת כסף. אפילו הוא צריך להיות ישר. זה נקרא "מלאכת ה'". לא

אה, זה מחובר למה שדיברנו. אומר הרמב"ם הלאה, "ומכה אותן המלמד להטיל עליהן אימה, אבל אינו מכה אותן מכת אויב מוסר אכזרי, לפיכך, לא יכה אותם בשוטים", הוא לא יכה אותם במקלות, "אלא ברצועה קטנה".

דיון: מה זה "שוט"?

שוט זה מקל? אני לא יודע. שוט זה מקל. שוט זה מקל קטן. שוט זה רצועה. שוט זה רצועה. רצועה פירושה שוט, משהו שרך, שלא אלים. שוט זה שוט. שוט לחמור, שוט לכסיל, מתג לחמור. הוא מדבר על מקלות קטנים מחולקים.

זמנים של היום — צעקות במקום מכות

בזמנים של היום אין המנהג להכות את הילדים. במקום זה, כשצריך דברים יותר חמורים הוא צריך להתחדד, הוא צועק עליהם. מכים בשוט, וצועקים את השוט. אפילו נניח עם הבנה, שהצדדים לא יעשו מכת אויב מוסר אכזרי. זו רמה קטנה שלו.

יושב ומלמדן כל היום כולו ומקצת מן הלילה

"יושב ומלמדן כל היום כולו, הוא לומד איתם ביום, ומקצת מן הלילה קצת מהלילה, כדי להנכין ללמוד ביום ובלילה." הם למדו קודם שיש מצווה של לימוד ביום ובלילה. לימוד יום ולילה, חובר יום, חובר לימוד היום והלילה, יש ענין. יש לו קבלה, אבל צריך להבין את זה.

דיון: האם זה אומר יותר שעות בקיץ?

אתה חושב שבקיץ צריך ללמוד הרבה יותר שעות מאשר בחורף? אני חושב שבזמנים הישנים לא היה כך. לא היו אוטובוסים ובניין. אז הוא שלח את הילדים לשחק שעה יפה. הוא רוצה להגיד להם, שלא רק ילמדו ביום, אלא גם ילמדו קצת בלילה. אז שולחים אותם הביתה ולוקחים אותם בחזרה קצת.

ביקורת על שעות ארוכות כיום לבחורים צעירים

לא, היום הרבה פעמים יש את הילדים שהולכים ל... הרבה להיפך, עושים אבל. הוא שולח בחור בן שלוש עשרה, שתיים עשרה שלוש עשרה, הוא שולח אותו לחדר כבר שש בבוקר בחדר, והוא צריך לצאת כמעט בחמש, הוא צריך לצאת שבע בבוקר מהבית לחפש את האוטובוס, הוא מגיע עומד שבע בערב. אף אחד מהמבוגרים לא עובד כל כך הרבה שעות. למה חושבים שזה בסדר לילדים ושהם יכולים לעמוד בזה?

זה בוודאי מה שהרמב"ם אומר, "על כל פנים", זה מעורב עם דרכי הישיבה של היום, שעוסקים כל היום. משחקים גם, אני מתכוון לא משחקים, אבל נמצאים בבניין. זה מאוד קשה, זה באמת קשה. אני לא מדבר על בחור בן חמש עשרה-שש עשרה, אבל כזה בן שלוש עשרה שייפעלע, הם עדיין ממש ילדים. והם שלוש עשרה-ארבע עשרה שעות בבניין. איזה אבא יכול להיות שלוש עשרה-ארבע עשרה שעות בבניין? מה אתה דורש ממנו?

אבל עושים מבט על הישיבה, באים לעצרת התעוררות, פתאום מתברר עולם יפה של בעלי בתים, ומדברים לבחורים, ומדברים להורים. אבל זה מאוד יפה. זה נכון ש"ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר", והאדם יושב מהבוקר עד הלילה. זה לא אומר שהוא צריך כל היום, והרמב"ם לא אומר שצריך ללמוד כל הלילה. טעם הוא הולך. זה רק שהיה דבר מסוכן. אבל חינוך שאבא צריך להיות קצת בלילה, לוקחים קצת בלילה.

השוואה לטענת יתרו למשה רבינו

אני חושב שאתה יודע איך יתרו מדבר למשה רבינו, אומר גם הוא, "ואתה תשב עם העם מעריב עד בוקר". משה רבינו היה כמו המלמד "האולטימטיבי", הוא היה המלמד הראשון. המחבר ר' יוסף'ל דיבר בשבע ברכות השבוע, הוא אומר שזה ממש "כל המצווה לעשות מבוקר עד ערב". יכול להיות ממש שאין שיעור לזה, מהבוקר עד שתיים עשרה בלילה באים אנשים לכתוב קוויטלעך.

למלמד. אה, גם שהאבות שבאים לילדים... בקיצור, חדר רוצה להיות עסק של אבות בלבד, בעצם. אב סומכים עליו יותר, הוא יותר... יש לו יותר אחריות. הגמרא ממשכה, כמה... אישה אינה מחויבת על פי הלכה, זה דבר ברור. וזהו.

יתכן גם שכאשר זה אצל האישה בבית, זה כבר לא מוסד, זה לא בניין, זה לא חניון, זה לא... הנשים לוקחות את הילדים מגיל שלוש, ארבע, והאחרות הולכות לאישה בבית. אבל בקיצור, אני אומר מה שכתוב בשולחן ערוך, אני רק משליך הערה. זה מעניין, אלה ממש הגדרים של חדרי החינוך שיש לנו היום. יכול להיות מכשול, שלא יהיה.

הלכה ה: עשרים וחמשה תינוקות לומדין אצל מלמד אחד

דובר 1: הגמרא ממשכה, כמה ילדים יכול מלמד לטפל? **עשרים וחמשה תינוקות לומדין אצל מלמד אחד.** מלמד אחד יכול לקחת עשרים וחמשה ילדים. הגמרא ממשכה, היו יותר מעשרים וחמשה, אם יש לו יותר מעשרים וחמשה ילדים, עד ארבעים, משכירים לו עוד אחד לסייעו, לוקח עוזר, מלמד שעוזר. שניים יכולים לטפל עד ארבעים. היו יותר מארבעים, אם יש יותר מארבעים, שלא יחסכו כסף, מעמידין להם שני מלמדי תינוקות.

כאן רואים שמלמד יקר יותר מרמות אחרות, לא פשוט שהראיה היא שלוקחים עוד מלמד, לא סתם בחור שהוא זול יותר. בדרך כלל בחדרים מחזיקים בהלכה זו, בדרך כלל, אבל בישיבות כבר לא. בישיבות, הישיבות הטובות, יש ארבעים, חמישים, שבעים בחורים בכיתה. אבל כן, אני לא יודע, יתכן ששייבה זה כבר דבר אחר. גם לא כל החדרים מחזיקים בזה, אלא המובחרים. אבל לפעמים אפשר קצת יותר, בדרך כלל. ובחדר לא יותר משלושים, ובעיר אחרת עשרים. זה מה שהמלכות קבעה בעשרים.

אבל מעניין שאנחנו יודעים אילו הלכות לוקחים ברצינות, ואילו לא. בדרך כלל אלה שעולות כסף למוסדות לא נוהגים בהן. בסדר.

הלכה ו: מוליכין את התינוק ממלמד למלמד אחר שהוא מהיר ממנו

דובר 1: מוליכין את התינוקות, זו ההלכה הבאה. מוליכין את התינוקות. בדרך כלל מקווים שהחדר יהיה יציב יותר מהסדר הזה כמו שאומרים. אומרת ההלכה, מוליכין את התינוק ממלמד למלמד אחר שהוא מהיר ממנו. בדרך כלל זה כמעט סוג של עניין שאדם שקונה אצל משהו, ימשיך לקנות ממנו. כמו שכתוב שם שהלך לאותה אכסניה, על הליכותיו, כן, עולם לא ישנה אדם אכסנייתו.

אבל אפשר, אני מתכוון שזה קשור להלכה של ילד, סדר, טעם, חכמה. שבדרך כלל יש עניין של הסגת גבול, אסור לבוא לעיר ולגנוב עסק. אני רואה את ההלכה, אני רואה את ההלכה ועונה עוד ועוד, זה מדבר אולי סתם, כי זה צורך לילדים. הוא מתכוון לומר, אני לא צריך ללכת לחדר הקרוב. אפשר ללכת לחדר קצת יותר רחוק אם זה חדר טוב יותר. זה לא הנקודה, כי... זה רק נאמנות מסוימת. יש לך מלמד, תמוך בו, כמו שאדם לא צריך להחליף בית כנסת או מסעדה.

אני לא מתכוון להחליף, כי אני מתכוון, כך אני רואה את הצד של מה שהמכובד אמר שצריך להיות יותר. זה אומר ללכת קצת יותר רחוק, כאן צריך להישאר באזור שלך וללכת קצת יותר רחוק כי הוא טוב יותר. החדר, אם לוקחים ילד כי החדר הנכון, אסור. להיות נאמן לעיר זה לא בא בחשבון. אבל, אם זה חדר טוב יותר, אם זה טוב יותר למקרא.

הלכה ז: אחד מבני מבוי שביקש לעשות מלמד — אין השכנים יכולין למחות בידו

דובר 1: מדובר שאפשר ללכת רחוק. כמו שהפסוק אומר "ושילשתי נערותיך" שניהם באותה עיר, ולא היו נהר מפסיק ביניהם. אבל מעיר לעיר, אם צריך ללכת מעיר אחת לשנייה, אם צריך נהר לצידו, אפילו

שהוא לוקח כסף והוא פשוט התמכר, הוא לא עשה את העבודה שבשבילה שילמו לו. אפילו לא! הוא מדבר שאפילו הוא עושה "מלאכת ה'", הוא עושה "מלאכת ה' רמיה". גם זה בוודאי דבר יפה. כן.

הלכה ג: לפיכך אין ראוי להושיב מלמד אלא בעל יראה, מהיר לקרות ולדקדק

דובר 1: "לפיכך אין ראוי להושיב מלמד" — מכיוון שצריך להיות רצינות גדולה מאוד, כן, כי לא כל אדם מודע לכך — "לפיכך אין ראוי להושיב מלמד אלא בעל יראה", רק יהודי ישר, ירא שמים, זו הלשון "בעל יראה", מי שיש לו יראה, "מהיר לקרות ולדקדק". מי שהוא... "מהיר" פירושו מהר, או "מהיר" פירושו שהוא careful, הוא לא מזלזל, הוא לא מתרשל, "לקרות ולדקדק".

כן, שמישהו יעשה שהוא מקצועי, הוא יודע את הפשט, כי הוא לקח... לא, הוא היה צודק, שהוא צריך להיות careful. אוקיי.

דיון: מה פירוש "דקדוק"?

דובר 1: אומר הרמב"ם הלאה, זו עוד הלכה, מי יכול להיות מלמד. זה לא דין בהלכות תלמוד תורה, זה דין במלמד, דין צדדי של צניעות.

דובר 2: אני חושב דיקדוק לאיזה ראי?

דובר 1: חשבתי פעם על עצמי, זה יותר ניקלס כמו דידקטיקה?

דובר 2: דיקדוק, לדעתי כבר שידור, דיקדוק?

דובר 1: גרמ?

דובר 2: צריך לחשוב דידקטיקה שהוא כמו מאור, שהוא קרפול והוא מדודקטיק, הוא מאוד הוא טורא, הוא...

דובר 1: נשמע כמו פרסיק דיק, או זה נהיה דאדאד. דודוד מיקדאב א דיקדאק. הוא משמיינט דיק-דיק. ללמוד באהן, ללמוד מיקדאד. דיק-דיק פירושו הדקדוק. מה ללמוד דיק-דיק? איך הוא שומע דאר אבר? הוא מביא אהיי אדב גרות ולאוד. הדייג ולוגרת עם דאגה, צריך לדאוג שהילדים לא יעשו טעויות. ומה פירוש מקרא דאנן? מקרא פירושו שהוא לומד הרבה.

דובר 2: אה, הרבה במקומות.

דובר 1: מקרא פירושו שהוא לומד יותר.

הלכה ד: מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות

דובר 1: ממשכים הלאה. מדובר אמורים, שאפשר ללכת רחוק. כמו שהפסוק אומר "ושילשתי נערותיך" שניהם באותה עיר, ולא הוי הנאה מפסיק ביניהם. אבל מעיר לעיר, אם צריך ללכת מעיר אחת לשנייה, אם צריך הנאה לצידו, אפילו בנים צעירים צריך לעבור נחל, אין מוליכין את התינוק. למה? מה הסכנה? או מה קשה על הילד? שניהם.

תרגום לעברית

הוא מביא את הגמרא. הגמרא אומרת מבית הכנסת לבית הכנסת מוליכין, אם מפסיק נהר מוליכין. קודם כל, זה תלוי אם יש סכנה. אלא אם כן הוי בנין גשר, אם יש גשר חזק על הנהר, בנין שאינו ראוי ליפול במהרה, לא איזה גשר רעוע, אלא גשר טוב, אז מותר. רק שלא להכניס את עצמו לסכנה. אה, יפה מאוד. כאן רואים שתלמוד תורה אינו דוחה סכנה. כמו שאנשים אמרו בקורונה שתלמוד תורה דוחה סכנה, זה לא אמת. כאן רואים בבירור שאפילו לעבור גשר, אפילו יש מלמדים טובים יותר, אסור, כי מכניסים את עצמם לסכנה כדי ללמוד.

דובר 2: איזו סכנה יש בגשר?

דובר 1: יכול ליפול. זה לא סכנה גדולה כנראה. יפה מאוד.

הוא ממשיך. "מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות, מפני אמותיהן שבאות אצל בניהם", האמהות באות להביא את הילדים, ושלא יבוא לידי ייחוד, מכשולות. "מי שאין לו אשה..." גם לא יהיו מלמד, אלא קצת לעזור

שנאמר, אומר הרמב"ם, מעניין, הוא מביא פסוק. הגמרא לא מביאה את הפסוק הזה, הגמרא אומרת "קנאת סופרים תרבה חכמה", זה לא פסוק. הרמב"ם, מעניין, הוא מביא פסוק.

גם לעסקים תחרות טובה, שיהיה דג טוב יותר ובשר טוב יותר. כן, אבל במקרה הזה לא אכפת לי, אני רוצה שכל יהודי יהיה לו פרנסה, אני לא רוצה שיהודי... אבל על תורה אנחנו רוצים שהתורה, האיכות של תורה תהיה הטובה ביותר. לכן פותחים...

קשר ל"יהי פנוי" — תורה ומצוינות

כבר הזכרנו קודם בהלכה של "יהי פנוי", שרואים שדואגים לאיכות התורה, ולא רק שכל אחד יכול לומר מה שהוא רוצה, יש לו מצווה ללמוד, יש לו מצווה. לא רק מצווה, תורה היא עניין של מצוינות.

סטייה: ישיבות לשם שמים

יש משנה שמדברת על זה. אנשים טוענים שיש ישיבות לשם שמים. אם באמת היו ישיבות לשם שמים, לא היו יכולים להיות טענות, כי זה גורם ללמוד טוב יותר. אם יש טענות, זה שהם קוראים לעצמם ישיבות לשם שמים, הם לא לשם שמים, זה סתם לחץ פוליטי.

המלמד עצמו מרויח מתחרות

אבל כאן יש גם הסבר, שהמלמד עצמו, אם הוא דואג שמישהו בא לידו, שיעשה את איכות הלימוד שלו טובה יותר. אולי הוא יכול. זה עושה תחרות.

כן, אבל אני אומר, למה אתה מפחד שהוא ייקח? אנחנו לא מפחדים, להיפך, קנאת סופרים תרבה חכמה. אבל אולי כשהוא יכול, הוא אומר, אבל רוצים שמישהו יתחרה איתו. הוא היה המלמד היחיד בעיר, והיו צריכים לשלוח אליו. אם יש טוב יותר, תעשה טוב יותר.

דיון: קנאת סופרים תרבה חכמה — האם זה פסוק?

שאלה: קנאת סופרים תרבה חכמה זה פסוק?

תשובה: לא, לא פסוק. זה... בואו נביא את הגמרא. בואו רגע, אני אגיד את הפשט הקצר.

אכן עזרא אומר שקנאת סופרים תרבה חכמה נלקח מפסוק. הוא מביא את הפסוק "אליכם הנותנים בהטאים כי יראת ה' היא אוצרו". הוא רוצה לומר שיראת ה' היא האוצר של קנאה. זה לא פשט פשוט, אבל זה דרש מהפסוק הזה, כן.

בסדר.

סיכום: חזון איש — אמונה ובטחון

אז בינתיים, אם עוד אחד רוצה לעשות שיעור בבבא מציעא עם חברותא, הוא בכלל לא מוחה. אולי אפילו הוא עזר, הוא בכלל לא מוחה. אני חושב שהחזון איש מביא את העניין הזה באמונה ובטחון. כן.

בשנים טובות צריך לעבור נחל, אין מוליכין את התינוק. למה? מה הסכנה? או מה קשה על הילד? שניהם.

הוא מביא את הגמרא. הגמרא אומרת מבית הכנסת לבית הכנסת מוליכין, אם מפסיק נהר מוליכין. קודם כל, זה תלוי אם יש סכנה. אלא אם כן הוי בנין גשר, אם יש גשר חזק על הנהר, בנין שאינו ראוי ליפול במהרה, לא איזה גשר רעוע, אלא גשר טוב, אז מותר. רק שלא להכניס את עצמו לסכנה. אה, יפה מאוד. כאן רואים שתלמוד תורה אינו דוחה סכנה. כמו שאנשים אמרו בקורונה שתלמוד תורה דוחה סכנה, זה לא אמת. כאן רואים בבירור שאפילו לעבור גשר, אפילו יש מלמדים טובים יותר, אסור, כי מכניסים את עצמם לסכנה כדי ללמוד.

דובר 2: איזו סכנה יש בגשר?

דובר 1: יכול ליפול. זה לא סכנה גדולה כנראה. יפה מאוד.

הוא ממשיך. אחד מבני מבוי שביקש לעשות מלמד, או אחד מבני חצר, אחד שגר במבוי או בחצר, והוא רוצה להתחיל להביא ילדים אליו הביתה להיות מלמד, והשכנים האחרים אומרים שהילדים יתחילו לעשות רעש ולהפריע. אחד שגר במבוי, מבוי פירושו... כמו שקוראים היום פיתוח, כן, גדול... רחוב. מבוי זה הקטן יותר, וחצר זה הגדול יותר. לא, להיפך. מבוי זה כמו רחוב, או פיתוח. ברולינג לייק ווד קוראים לדברים כאלה פיתוח. בבוא פארק זה רחוב.

שהוא רוצה להיות מלמד, או אפילו בהיקף קטן יותר, הוא רוצה לפתוח חדר באותה חצר, באותו בניין, אין יכולין השכנים למחות בידו. השכנים לא יכולים למחות, כי זו עבודת הקודש. עיר צריכה להיות לה חדר. והוא מחויב לעשות את העיר. זה לא מן הדין שהוא צריך... אין לך ממה לפחד.

הלכה ז (המשך): מלמד תינוקות — תחרות והסגת גבול

נכון, יש הלכות מסוימות שאפשר. בואו נלמד, יש דברים חנויות, יש דברים חנויות, חנויות, חנויות. אחד רוצה לפתוח חנות, אפשר למחות, אפשר לומר אני לא רוצה שאנשים יבואו וילכו. זה אזור מגורים.

אבל בית מדרש, כאן בואו נבדוק, חינוך מלמדי תינוקות, אה, הוא אומר הלכה חדשה.

הלכת הרמב"ם

מלמדי תינוקות, שבא אחר ופתח בצדו כדי שיבואו תינוקות אחרים לו, או אפילו כדי שיבואו תינוקות של זה אצל זה — אינו יכול למחות בידו.

מלמד תינוקות, אחד בא להסיג את גבולו, הוא בא לפתוח חדר ממש לידו, כדי שיבואו תינוקות אחרים לו, כדי שיבואו ילדים אחרים, או אפילו כדי שיבואו תינוקות של זה אצל זה, שיבואו הילדים שלו, אינו יכול למחות בידו, הוא לא יכול למחות.

היסוד: קנאת סופרים תרבה חכמה

כי על זה אומרת הגמרא, כי זה טוב יותר שיהיה תחרות בין מלמדים. זו טובה לתורה שתהיה תחרות.